

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 februari 1912 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af väckta motioner om åvägbringande af utredning i syfte att åstadkomma förenkling i sammansättningen af inskrifningsnämnd.

Laguskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två till utskottet hänvisade, lika lydande motioner, dels nr 49 inom Första kammaren af herrar *Rosén* och *Skarstedt* och dels nr 115 inom Andra kammaren af herr *Bäckström* med instämmande af herrar *Olof Jonsson*, *E. F. Hellberg*, *Ad. Wiklund*, *J. Rehn* och *Ant. Wikström*, i hvilka motioner hemställts, att Riksdagen ville besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i syfte att åstadkomma förenkling i inskrifningsnämnds sammansättning.

Till stöd för denna sin hemställan hafva motionärerna anført:

»Ett spørsmål, som under de närmast följande åren mer än förut torde komma att kräfva Kungl. Maj:ts och Riksdagens uppmärksamhet, är frågan, huru vårt land skall vinna ett kraftigt försvar, utan att folkets ekonomiska bärkraft alltför hårdt prässas. En viktig sak för det målets ernående i möjligaste bästa mån är först och främst att göra besparingar i försvarsutgifterna på alla punkter, där så kan ske utan att härens eller flottans värnkraft försvagas.

De i värnpliktslagen af den 14 juni 1891 § 18 mom. 1 och 2 bestämde inskrifningsnämnderna för rullföringsområde och för sjömanshus ha genom talrikheten af medlemsantalet och genom sin sammansättning blifvit alldeles onödigt dyrbara apparater, särskildt med afseende på Norrland och rikets inlandskap.

Inskrifningsnämnd för rullföringsområde skall enligt gällande bestämmelse bestå af 1) en ordförande af regementsofficers rang, 2) en lagfaren ledamot, tillförordnad af Konungens befallningshafvande, 3) rullföringsområdesbefälhafvare, 4) dennes biträde, 5) läkare, 6) en sjukvårdssoldat, 7) två icke militärer, valda af landsting respektive stadsfullmäktige. Inskrifningsnämnd för sjömanshus har ungefär enahanda sammansättning och kan liksom den förutnämnda förstärkas af en sjöofficer. Nämnderna i fråga bestå således af 8 à 9 ledamöter.

Nu får staten inom hvarje rullförings- och sjömanshusområde betala rese- och dagtraktamentsersättning åt alla dessa efter för respektive medlem gällande klass af resereglementet, och de summor, som härtill åtgå, äro sannerligen afsevärda och kunde med annan användning ge mycket bättre valuta. Ty det verkliga gagn, en hel del af inskrifningsnämndens ledamöter gör, torde vara af högst problematisk art, och antalet ledamöter kunde betydligt inskränkas till båtnad för statskassan, utan att ändamålet behöfde i någon mån förfuskas.

Såväl ordföranden-regementsofficeren som den lagfarne ledamoten torde godt kunna utgå, då rullföringsområdesbefälhafvaren bör vara så hemmastadd i tolkningen af värnpliktslagen m. m., att han kan fungera som både ordförande och lagfaren ledamot i nämnden. I stället för biträdet borde länsmannen inom respektive distrikt mycket väl kunna fylla platsen som protokollsförare och ortens fjärdingsman kunna ersätta sjukvårdssoldaten, som har att mäta de värnpliktige, detta i synnerhet som länsman och fjärdingsman under nuvarande regim i allt fall måste närvara vid inskrifningsförrättning. Hvad slutligen de två civila ledamöterna beträffar, torde i dessas ställe kunna med lika godt arbetsresultat användas tvenne i inskrifningsorten boende betrodda män. Med denna förenkling skulle vinnas icke blott besparing af afsevärda summor utan också ett utnyttjande af den Orts- och personkänedom, som nämnden komme att på hvarje förrättningsställe besitta.»

Utskottets
yttrande.

Enligt § 18 i värnpliktslagen den 14 juni 1901 skall för hvarje rullföringsområde och sjömanshus finnas en inskrifningsnämnd, bestående af en regementsofficer såsom ordförande samt fyra ledamöter, nämligen en lagfaren ledamot, rullföringsområdes- resp. sjörrullföringsområdesbefälhafvaren samt två inom rullföringsområdet eller den stad, där sjömanshuset är beläget, bosatta, icke militära ledamöter, som väljas af landstinget eller, där rullföringsområde utgöres af stad, som ej lyder under landsting, af stadsfullmäktige. I vissa fall må äfven officer af marinen närvara vid inskrif-

ningsförrättning för att lämna nämnden erforderliga upplysningar, hvarjämte nämnden alltid skall biträdas af läkare. För större rullföringsområde må, där konungen så bestämmer, finnas två eller flera inskrifningsnämnder.

Inskrifning förrättas, jämlikt § 13 mom. 1 samma lag, inom de särskilda rullföringsområdena och för de särskilda sjömanshusen å tider och ställen, som bestämmas af Konungens befallningshafvande. De närmare bestämmelserna om ordningen för inskrifningarnas förrättande innehållas i kungl. förordningen den 5 december 1901 angående inskrifning och redovisning af värnpliktige samt deras tjänstgöring m. m. Som regel gäller, att inskrifning skall förrättas särskildt för hvarje rullföringsområde. Omfattar rullföringsområdet delar af mer än ett län eller ock både landsbygd och stad, som ej lyder under landsting, skall särskild förrättning hållas i förra fallet för hvarje länsdel och i senare fallet särskildt för landsbygden och för staden. Å hvarje förrättningsställe skall, såvidt ske kan, inskrifning verkställas med samtliga värnpliktige från en och samma församling. Vid bestämmande af tider och ställen för inskrifningsnämnds sammanträden skall hänsyn tagas därtill, att ordningsföljden för inskrifningsförrättningarna såvidt möjligt bibehålles oförändrad år från år samt att sammanträdena inom hvarje rullföringsområde följa på hvarandra utan längre mellantid än som fordras för inskrifningsnämndens resor mellan förrättningsställena. Vidare skall iakttagas, att de värnpliktiga ej åläggas längre färder än som af omständigheterna oundvikligen påkallas samt att i allmänhet ej mer än 80 värnpliktige beräknas skola för hvarje dag undergå profning.

Jämlikt Kungl. reglementet för arméns aflöning i fred den 11 oktober 1907 skall inskrifningsnämnds ordförande, lagfarne ledamot och den nämnden biträdande läkaren åtnjuta godtgörelse för inställelse vid och deltagande i inskrifningsnämnds sammanträden samt hemfärd därifrån med reseersättning och dagtraktamente efter innehafvande statstjänst eller, om vederbörande ej på grund af sådan tjänst är till viss klass i resereglementet hänförlig, efter sagda reglementes tredje klass. Rullföringsområdesbefälhafvarne åtnjuta vid resor i allmänhet ersättning efter reglementets fjärde klass. Vidare skola de af landstinget eller stadsfullmäktige utsedde ledamöterna jämlikt Kungl. förordningen den 12 augusti 1901, § 11, erhålla godtgörelse efter femte klassen i reglementet, hvarjämte ersättning skall enligt gällande föreskrifter utgå till de underbefäl och menige, som i kommandoväg beordrats att biträda vid förrättningarne, äfvensom till krono- eller polisbetjäning, då förrättningsstället är beläget utom tjänstgöringsdistriktet.

I förevarande motioner hafva motionärerna hemställt om förenkling i inskrifningsnämndernas sammansättning i syfte att åstadkomma minskning i statsverkets utgifter för de värnpliktiges inskrifning.

Ehuru olika meningar kunna råda rörande lämpligheten af motionärernas förslag angående sättet för vinnande af berörda syfte, finner utskottet likväl skäl föreligga att undersöka, huruvida och på hvad sätt åtgärder i nämnda riktning må kunna vidtagas. Det torde råda en ganska allmän mening därom, att inskrifningsförrättningarna, särskildt i glest befolkade delar af riket, försiggå under mindre tillfredsställande former, och att de ske med större omgång och medföra större utgifter för staten än skäligt. Med hänsyn till den genom lagens tillämpning i fråga om inskrifningarna numera vunna erfarenheten torde en förenkling i det i motionerna angifna syftet kunna vidtagas, utan att ändamålet med inskrifningarnes uppdragande åt särskilda därför sammansatta nämnder äfventyras.

I viss mån synes syftet kunna vinnas genom en förenklad sammansättning af inskrifningsnämnden. Men vid en blifvande undersökning i ämnet torde emellertid för att ernå ett tillfredsställande resultat uppmärksamhet böra ägnas ej blott vid nämndens sammansättning utan äfven vid dess organisation i allmänhet; likasom äfven vid sättet för själfva inskrifningsförrättningarnas anordnande.

Att närmare angifva huru en förenkling skall kunna ske lærer emellertid icke ankomma på utskottet, utan bör blifva föremål för utredning genom Kungl. Maj:t.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen ville i anledning af förevarande motion i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och på hvad sätt till vinnande af minskning i statsverkets kostnader för värnpliktiges inskrifning ändring må kunna göras i grunderna för inskrifningsnämndernas organisation, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 16 februari 1912.

På lagutskottets vägnar:

JOHAN WIDÉN.

Reservation

af herr *Trane*, som anfört:

För min del önskar jag väl liffligt, att om någon förenkling i inskrifningsnämnds sammansättning efter sakkunnig-pröfning kan finnas möjlig, sådan ock må komma till stånd; men

då den nuvarande regeringen väl tillkommit bland annat på programmet att åstadkomma förenklingar och besparingar på försvarsanordningarna, då särskilda försvarsberedningar för närvarande behandla detta program från alla tänkbara synpunkter,

då Kungl. Maj:t väl svårigen kan vidtaga någon annan åtgärd med den beslutade skrifvelsen än att remittera densamma till någon af försvarsberedningarne, och

då dessa försvarsberedningar hufvudsakligen bestå af riksdagsmän, som alltså hafva sig de ifrågavarande motionernas innehåll väl bekant,

finner jag mig icke kunna tillstyrka någon riksdagsskrifvelse i ärendet såsom alldeles obehöflig.

Herrar *Håkanson* och *Petersson* i Lidingö villastad hafva begärt att få här antecknad, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.
